

Universiteit Antwerpen
CSB | Centrum voor Sociaal
Beleid Herman Deleeck

LIÈGE université
ESPRist
Études et évaluations

Federal
Planning Bureau
Economic analyses and forecasts

Federal Public Service
Social Security

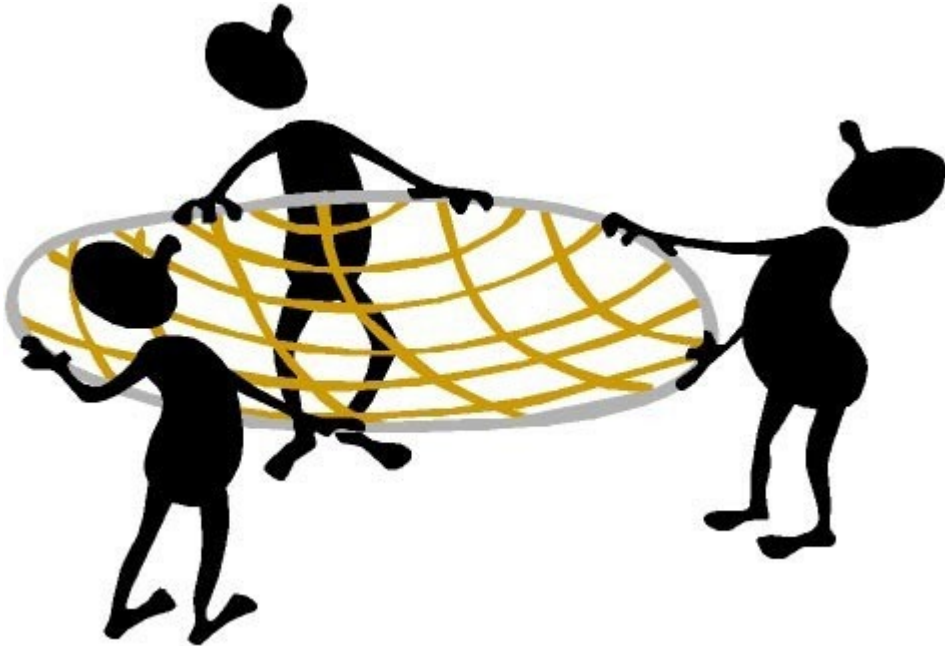
Enkele lessen uit het TAKE project

Tim Goedemé, PhD

Studiedag Federaties van OCMW's en POD MI
18/03/2024

Het TAKE project

- Het beter meten, begrijpen en verminderen van non-take-up (NTU) in België
- December 2015 – september 2022
- Gefinancierd door Belspo (BRAIN)
- Partners: ULiège, FPB, FOD SZ, gecoördineerd door de Universiteit Antwerpen

Het TAKE project

<https://takeproject.wordpress.com/>

- TAKE Survey: de omvang, kenmerken en determinanten van de niet-ontvangst van sociale uitkeringen
- De impact van verschillende vormen van automatische rechtentoekenning in het geval van de verhoogde tegemoetkoming (VT)
- Non-take-up bij werkgevers (Boucq & López Novella, 2018)

Enkele boodschappen uit het TAKE project

1. Non-take-up is een essentiële indicator van de performantie van publieke instellingen
2. Non-take-up of niet-ontvangst is te hoog
3. De determinanten van niet-ontvangst bevinden zich op verschillende niveaus
4. ... en de belangrijkste is de graad van automatisering van de uitkering
5. Automatisering werkt dan ook, en moet worden uitgebreid
6. Werk een proactieve contactname voor het (equivalent) leefloon uit
7. Een betere monitoring van niet-ontvangst is nodig

1. Non-take-up is een essentiële indicator van de performantie van publieke instellingen

- Gaten in het recht op steun
- Gaten in de ontvangst van steun
- Gaten in de adequaatheid van de steun

1. Non-take-up is een essentiële indicator van de performantie van publieke instellingen

- Non-take-up of niet ontvangst: wanneer iemand een recht heeft, maar dat recht niet wordt gerealiseerd
- In het geval van sociale uitkeringen:
  - Ondermijnt de effectiviteit van sociaal beleid
  - Het kan de doelgerichtheid ondermijnen, zeker wanneer de meest kwetsbaren uit de boot vallen
  - Het vermindert de rechtvaardigheid van overheidshandelen
  - Het kan publieke kosten op lange termijn doen toenemen

1. Non-take-up is an essential measure of administrations' performance

- Met andere woorden:
  - Niet-ontvangst is een indicator van de mate waarin beleid en administraties tekortschieten
  - Niet-ontvangst is een indicator van de mate waarin mensen in een gelijkaardige situatie verschillend worden behandeld
  - Niet-ontvangst is ene indicator van de mate waarin overheidsdiensten rechten van burgers respecteren

2. Non-take-up of niet-ontvangst is te hoog

- Binnen de populatie die we hebben onderzocht, is niet-ontvangst erg hoog:
  - Leefloon:
    - Strikte criteria: **+/- 43%** => ongeveer 66 000 volwassenen en 38 000 kinderen
    - Zachtere criteria: **+/- 45%** => ongeveer 78 000 volwassenen en 42 000 kinderen
  - Inkomensgarantie voor ouderen: **+/- 50%** => about 66,000 adults
  - Verhoogde tegemoetkoming:
    - Actieve leeftijd: **+/- 45%** => ongeveer 80 000 volwassenen en 32 000 kinderen
    - 65-plus: **+/- 24%** => ongeveer 70 000 volwassenen
  - Verwarmingstoelage:
    - Actieve leeftijd: **78%-94%** => tussen 11 000 en 23,000 volwassenen en ongeveer 6 000 kinderen;
    - 65-plus: **67%-88%** => tussen 35 000 en 74 000 volwassenen
- Het gaat niet enkel om kleine bedragen

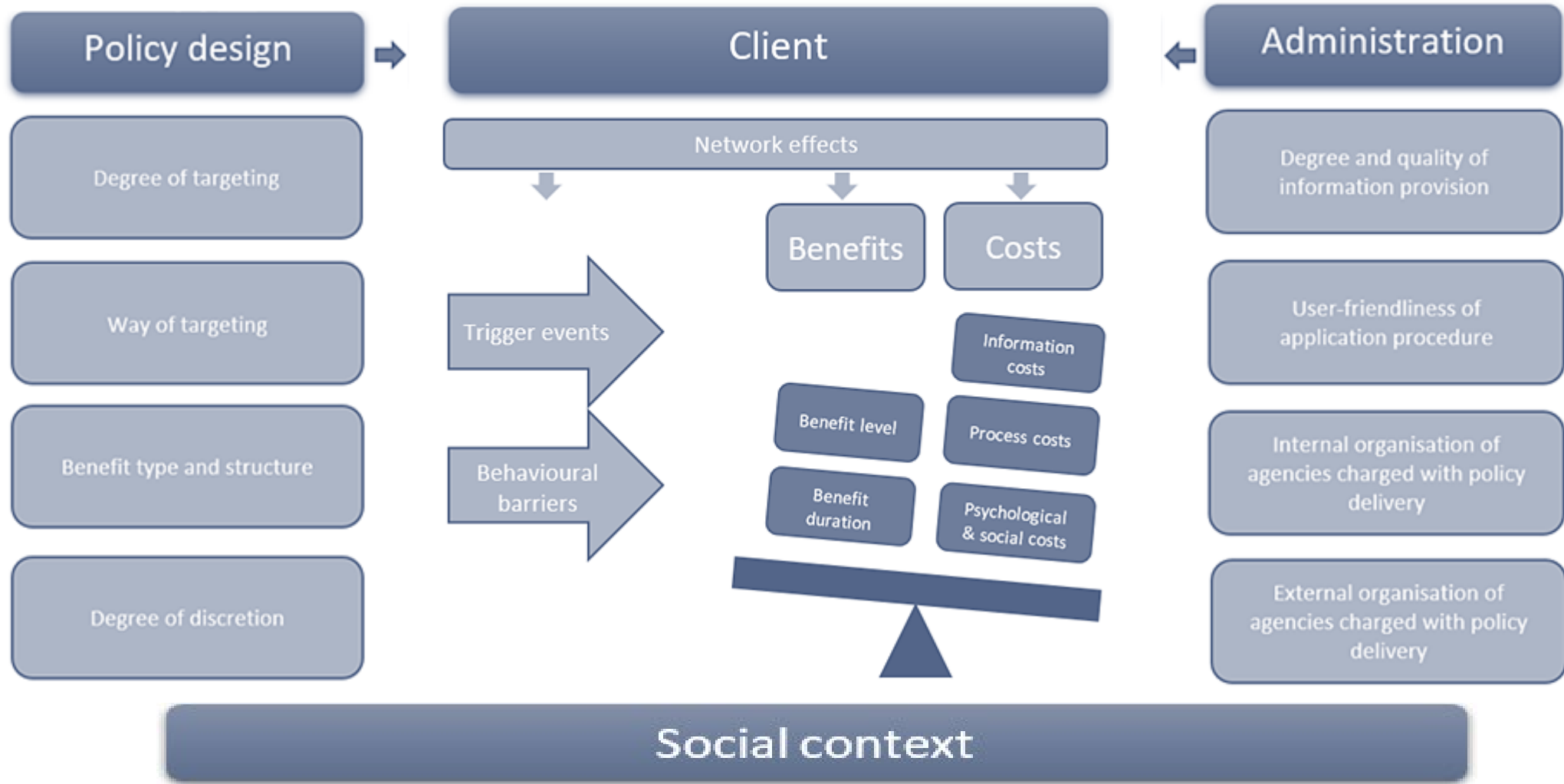

2. Non-take-up of niet-ontvangst is te hoog

Hoe gemeten?

- TAKE Survey:
  - 10.000 huishoudens administratieve gegevens
  - Voor 1 866 gekoppeld aan informatie uit face-to-face interview
  - Steekproef van huishoudens met een erg laag netto belastbaar inkomen
    - Niet representatief voor alle rechthebbenden
    - Er zit een foutenmarge op de modellering van de voorwaarden voor steun
    - Cijfers voor 2019

3. De determinanten van niet-ontvangst bevinden zich op verschillende niveaus

3. De determinanten van niet-ontvangst bevinden zich op verschillende niveaus

In het geval van het leefloon (TAKE Survey):

- Wat mensen zelf zeggen:
  - Nood en inschatting van rechten worden vaakst aangehaald

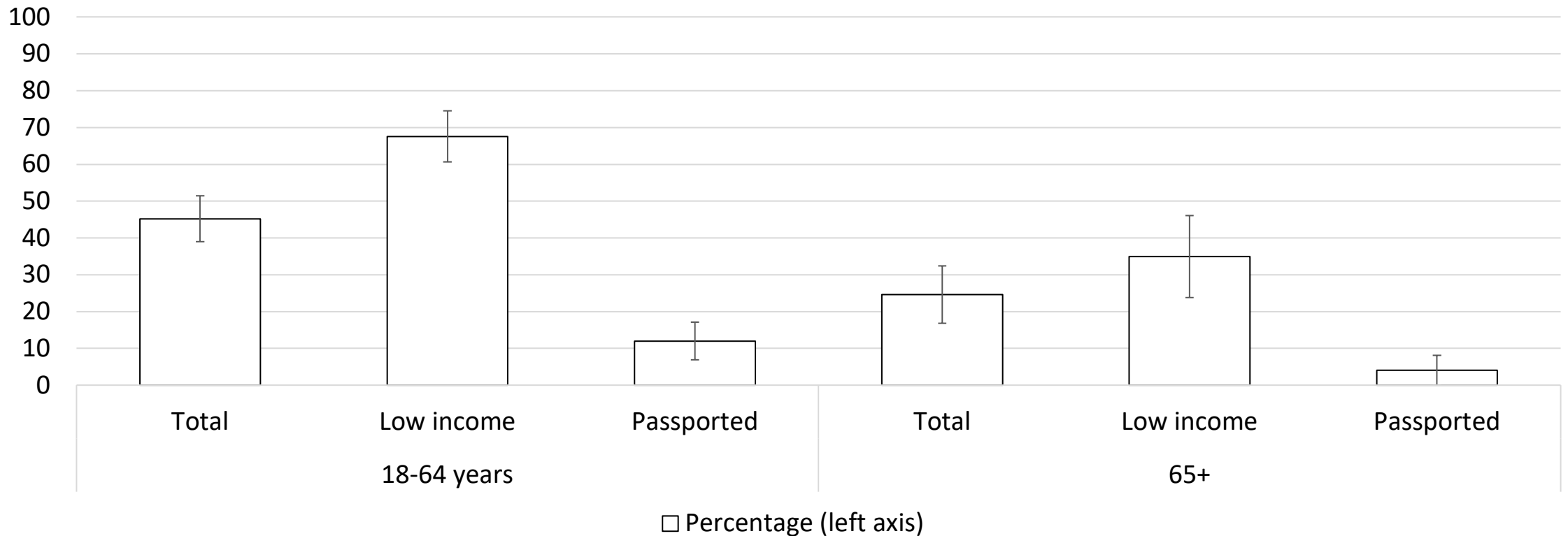
- Multi-variate analyse:

Individueel en huishoudniveau:

- Aanwezigheid kinderen, activiteitsstatus and huisvestingsstatus
- Materiële deprivatie: hoe hoger, hoe lager non-take-up
- Optimisme over toekomstige financië situatie
- Gepercipieerde informatiekosten extra belangrijk

4. ... en de belangrijkste is de mate van automatisering van de rechtentoekenning

De omvang van niet-ontvangst van de Verhoogde Tegemoetkoming, naar toegangsroute, bevolking op actieve leeftijd (18-64) en 65 plus, 2019

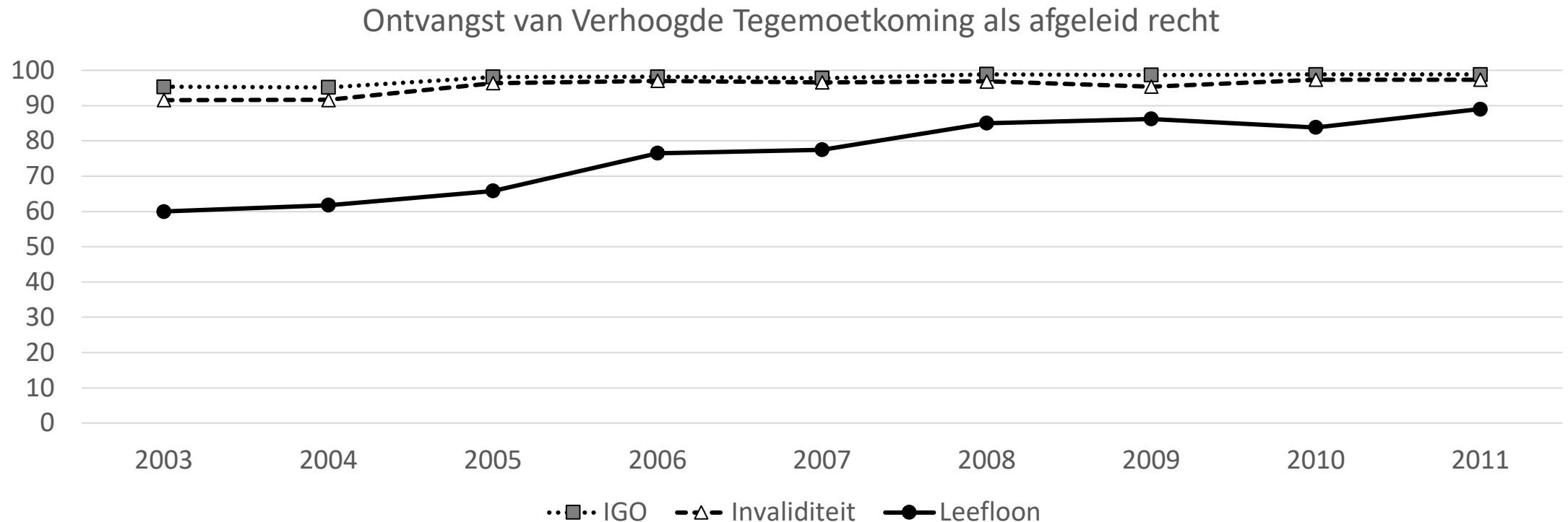

5. Automatisering werkt, en moet verder worden uitgebreid

- Verschillende vormen van automatisering (Steunpunt, 2013)
  - Administratieve vereenvoudiging
  - Automatische identificatie van potentiële rechthebbenden
  - Automatische toekenning (in theorie vs. praktijk)
  - Automatische herevaluatie
- Twee voorbeelden mbt de Verhoogde Tegemoetkoming:
  - **Administratieve data** (Lefevere, E., Goedemé, T., De Wilde, M., & De Spiegeleer, T. (2019). Non-take-up van de verhoogde tegemoetkoming en automatische rechtentoekenning: overzicht en case study. Belgisch tijdschrift voor sociale zekerheid-Ministerie van tewerkstelling en arbeid, (2), 251-283) (see previous slide)
  - **Veld experiment ism CM** (Van Gestel, R., Goedemé, T., Janssens, J., Lefevere, E., & Lemkens, R. (2022). Improving Take-Up by Reaching Out to Potential Beneficiaries. Insights from a Large-Scale Field Experiment in Belgium. Journal of Social Policy, 1-21)

5. Automatisering werkt, en moet verder worden uitgebreid

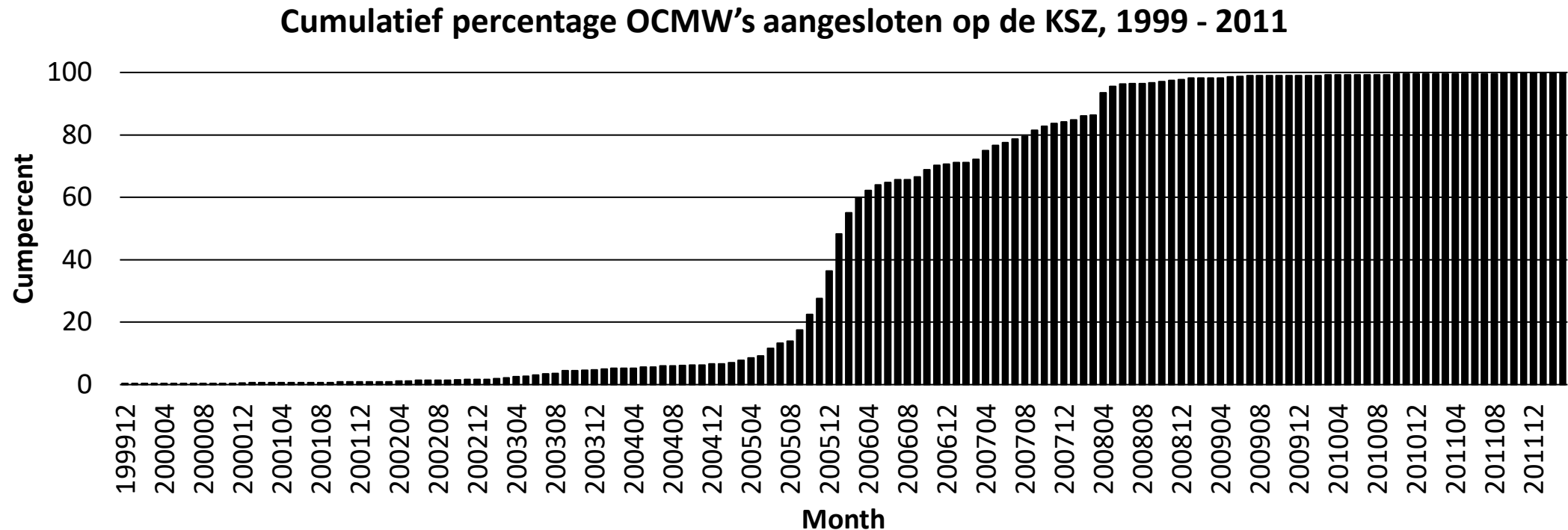
- Een afgeleid recht is nog niet hetzelfde als rechtstreekse, automatische, toegang

Source: Lefevere, E., Goedemé, T., De Wilde, M., & De Spiegeleer, T. (2019). Non-take-up van de verhoogde tegemoetkoming en automatische rechtentoekenning: overzicht en case study. Belgisch tijdschrift voor sociale zekerheid, 2019(2), 251-283.

5. Automatisering werkt, en moet verder worden uitgebreid

- Een afgeleid recht is nog niet hetzelfde als rechtstreekse, automatische, toegang

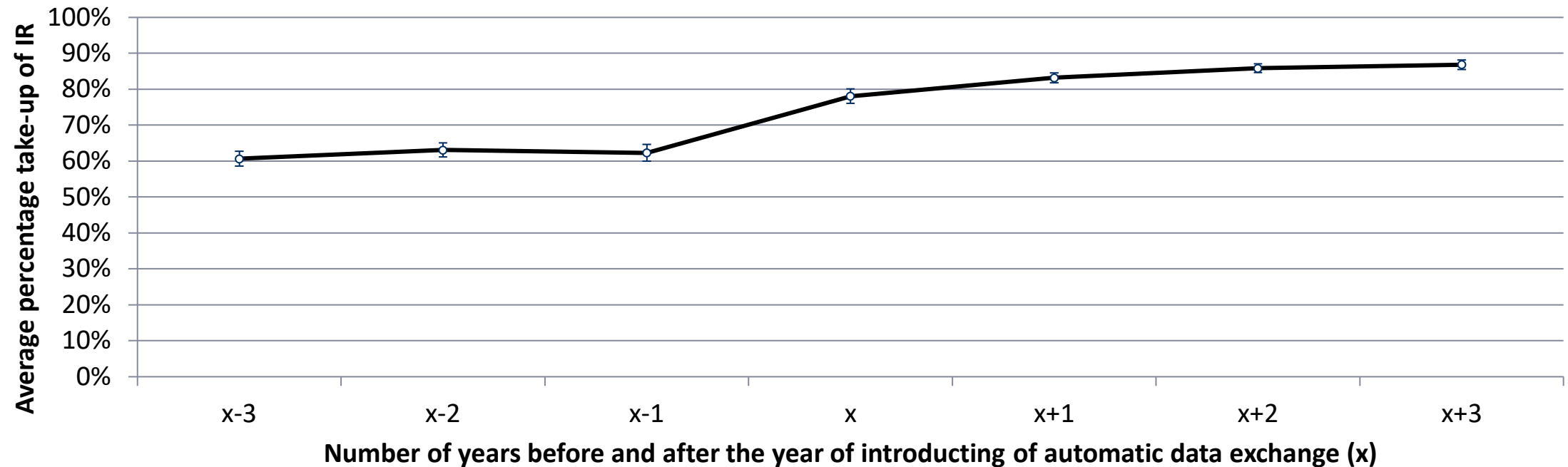

Source: Lefevere, E., Goedemé, T., De Wilde, M., & De Spiegeleer, T. (2019). Non-take-up van de verhoogde tegemoetkoming en automatische rechtentoekenning: overzicht en case study. Belgisch tijdschrift voor sociale zekerheid, 2019(2), 251-283.

5. Automatisering werkt, en moet verder worden uitgebreid

- Een afgeleid recht is nog niet hetzelfde als rechtstreekse, automatische, toegang

Proportion take-up IR among eligible SIA beneficiaries before and after the introduction of automatic data exchange, PCSWs connected to CBSS between 2006 and 2008

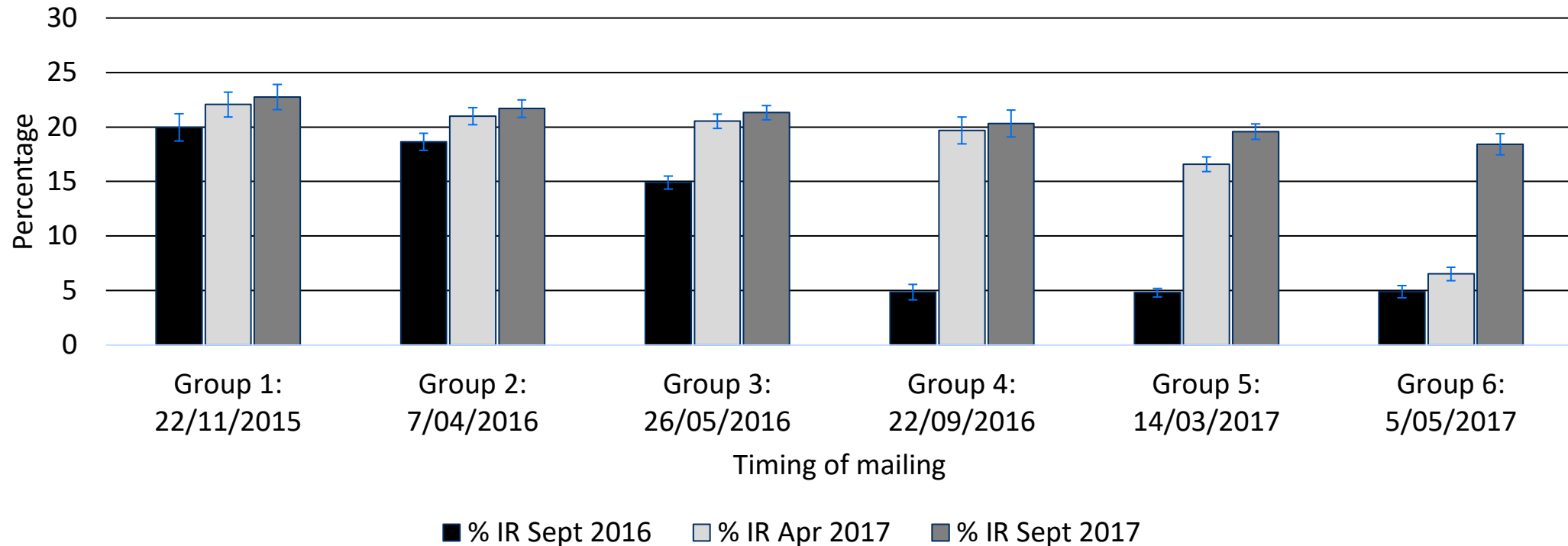
Source: Lefevere, E., Goedemé, T., De Wilde, M., & De Spiegeleer, T. (2019). Non-take-up van de verhoogde tegemoetkoming en automatische rechtentoekening: overzicht en case study. Belgisch tijdschrift voor sociale zekerheid, 2019(2), 251-283.

5. Automatisering werkt, en moet verder worden uitgebreid

Effect van de eerste 'proactieve' contactnames door CM

Percentage ontvangst VT in september 2016, april 2017 en september 2017

Source: Van Gestel, R., Goedemé, T., Janssens, J., Lefevere, E., & Lemkens, R. (2022). Improving Take-Up by Reaching Out to Potential Beneficiaries. Insights from a Large-Scale Field Experiment in Belgium. *Journal of Social Policy*, 1-21

6. Proactieve controle voor (equivalent) leefloon? (1)

De Mutualiteiten zouden een grotere rol kunnen spelen

- Ze bereiken bijna de hele bevolking
- Ze hebben ervaring met proactieve contactname van potentiële rechthebbenden
- Ze voeren al inkomenstoetsen uit op erg grote schaal
- Dit kan nuttige informatie opleveren voor de proactieve contactname met betrekking tot het (equivalent) leefloon, de IGO en de verwarmingstoelage, bv.
  - Ofwel door rechtstreeks hun leden te informeren
  - Ofwel door informatie te delen met de verantwoordelijke administraties

6. Proactieve controle voor (equivalent) leefloon? (2)

Een ambitieus en toegankelijk vermogenskadaster

Omvattend en toegankelijk (op need-to-know basis) register zou:

- Een meer rechtvaardig en efficiënt belastingstelsel mogelijk maken
- Sommige middelen beter helpen te richten op wie er het meeste nood aan heeft
- De mogelijkheden voor het verder automatiseren van de toekenning van het (equivalent) leefloon en IGO verhogen:
  - Proactieve controle;
  - Versnellen middelentoets & verminderen noodzakelijk papierwerk bevolking

7. Een betere monitoring van niet-ontvangst is nodig

- Administraties moeten meer investeren in objectieve cijfers, het gaat om een essentiële indicator van hoe performant ze zijn.
- Een specifieke bevraging zoals de TAKE survey zou elke vijf à acht jaar kunnen plaatsvinden, zeker wanneer met Statbel of BELMOD wordt samengewerkt (bv. Als module in EU-SILC)
- Voor jaarlijkse monitoring: EU-SILC survey en BELMOD
- Wanneer administraties potentieel goede, maar dure, acties opzetten om niet-ontvangst te verminderen, is het belangrijk de impact zo goed mogelijk te meten

Enkele boodschappen uit het TAKE project

1. Non-take-up is een essentiële indicator van de performantie van publieke instellingen
2. Non-take-up of niet-ontvangst is te hoog
3. De determinanten van niet-ontvangst bevinden zich op verschillende niveaus
4. ... en de belangrijkste is de graad van automatisering van de uitkering
5. Automatisering werkt dan ook, en moet worden uitgebreid
6. Werk een proactieve contactname voor het (equivalent) leefloon uit
7. Een betere monitoring van niet-ontvangst is nodig

Non-take-up is een belangrijk, maar slechts één aandachtspunt, toegang en adequaatheid zijn minstens even belangrijk